

Colocviul virtual "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?"

Vreme de mai bine de cinci luni (octombrie 2001-martie 2002), site-ul *text-e.org*, conceput special în acest scop, a fost "gazda" unui colocviu desfășurat într-un mod mai puțin obișnuit, dar în deplină sincronie cu tema propusă spre dezbateră: "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?" Impactul Internet-ului asupra lecturii, scrierii și a modului de diseminare a cunoștințelor a fost luat în discuție folosindu-se exclusiv mijloace electronice de comunicare. La fiecare două săptămâni, pe site a fost publicat, în franceză, engleză și italiană, textul unei conferințe, "auditoriul" putându-și exprima, prin e-mail, într-una dintre cele trei limbi, punctul de vedere asupra ideilor expuse; aceste intervenții au fost, la rândul lor, făcute publice în homepage-ul *text-e*. Organizatorii acestui colocviu virtual au fost *Bibliothèque Publique d'Information*, *Euro-Edu*, *Société GiantChair* și *Institut Jean Nicod (CNRS)*.

Dincolo de ineditul modului de desfășurare a acestui colocviu, interesul "auditoriului" a fost stimulat de subiectele abordate, dar și de numele celor zece "conferențieri", dintre care ultimul - dar nu cel din urmă - nu a fost altul decât Umberto Eco.

Un Umberto Eco răspunzând întrebărilor Gloriei Origi, vorbind despre autori și autoritate în Internet (1), dar și despre viitorul bibliotecii, cu retorica farmecătoare și cu puterea de analiză care îi sunt caracteristice. Pentru Eco, principala problemă cu care se confruntă utilizatorul de informații modern, intrat în interacțiune cu

mediul Web, este *filtrarea informațiilor*. Singur în fața unei cantități de informații imposibil de asimilat datorită amplitudinii, utilizatorul nu o poate filtra decât aleatoriu: "În consecință - spune Eco-, care este primul risc metafizic al afacerii? Că vom ajunge înaintea unei civilizații în care fiecare are propriul său sistem de filtre, adică fiecare își fabrică propria enciclopedie. Astăzi, o societate cu cinci miliarde de enciclopedii este o societate care nu mai comunică". Singura soluție viabilă la această problemă ar fi nu automatizarea funcției de filtrare - vezi motoarele de căutare -, ci existența unei autorități externe sau chiar interne Web-ului, care să monitorizeze constant conținutul acestuia. Eco oferă exemplul Societății Internaționale de Filosofie, care evaluează toate site-urile dedicate filosofiei și le semnalează pe cele valoroase. Tot el se întreabă, însă, retoric, cum ajunge utilizatorul "naiv" să afle de existența unui site de experți într-un anumit domeniu sau de cea a unei publicații care evaluează site-urile Web din domeniul care-l interesează.

Filtrarea nu înseamnă, însă, cenzură? "O autoritate care filtrează nu se numește <<cenzor>>, ci consilier [...]. Cenzura consistă în a împiedica circulația unei informații, în vreme ce filtrul aduce o judecată asupra aceleiași informații".

Ce distinge, încă, o carte de o altă formă actuală de comunicare? "După mine, înainte de toate, sunt mecanismele psihologice ale atenției". Lectura pe ecran este

Robert Coravu
Ministerul Culturii și
Cultelor

robert.coravu@cultura.ro

■ Colocviul virtual "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?" ■

mai rapidă, în vreme ce specia umană s-a obișnuit cu atenția solicitată de frunzărirea paginilor cărții și de oprirea privirii asupra lor; aceste tipuri diferite de atenție vor coexista. Alegerea între lectura pe ecran și lectura tradițională este determinată de tipul informației: pentru a afla starea vremii, a apela la un calculator conectat la Internet este mult mai la îndemână decât a cumpăra un ziar, însă pentru a citi "Divina Comedie"...

"Aș vrea să spun un lucru: nu s-a întâmplat niciodată, în istoria omenirii, ca introducerea unui mijloc tehnologic să suprimă toate utilizările mijlocului precedent". În opinia lui Eco, creșterea cantității de informații, chiar accesibile pe ecran, va duce la creșterea gradului de utilizare a cărții tipărite, fapt demonstrat statistic *"în acest deceniu al Internet-ului"*. În ceea ce privește cartea electronică, ea nu a pătruns încă semnificativ pe piața lecturii, astfel încât concluziile privind viitorul ei și, mai ales, implicațiile apariției ei asupra viitorului cărții pe suport tradițional, sunt premature.

Semioticianul italian atrage atenția asupra posibilității ca omul mileniului III să-și piardă, treptat, capacitatea de a scrie, datorită utilizării calculatorului personal, instrument mult mai ergonomic și mai răspândit actualmente decât a fost vreodată mașina de scris; la fel, apariția calculatorului de buzunar a dus la pierderea treptată a capacității de a efectua mental calcule. Scrierea manuală nu va dispărea, dar va fi rezervată unui număr redus de indivizi - artiști sau

persoane care iubesc abilitățile tradiționale.

Una dintre temele de meditație cele mai importante în actualul context informațional este cea privind copyright-ul și dreptul de autor. Apariția dreptului de autor a reprezentat un element de libertate pentru scriitor, care nu a mai trebuit să dea socoteală unui mecena despre cele scrise, ținută exclusivă a ideilor sale rămânând publicul, care poate sau nu să-i cumpere cartea; pierderea acestui drept este echivalentă cu pierderea libertății scriitorului de a scrie ceea ce gândește. Totuși, așa cum arată Gloria Origgi, *"există <<tipuri de proprietate intelectuală>> pentru care a plăti, astăzi, accesul, în condițiile cantității de informații care circulă, pare de neconceput"*.

Reglementarea problemei drepturilor de autor este una dintre condițiile care determină în mod esențial viitorul bibliotecilor: dacă se va găsi o soluție unanim acceptată, atunci bibliotecile vor putea pune la dispoziție, online, textul integral al cărții curente. Chiar dacă acest lucru pare că încurajează izolarea cititorilor, Eco crede că este la fel de posibil ca bibliotecile universitare, de exemplu, să devină spații vaste, cu numeroase ecrane, unde cititorii vor veni să citească, păstrând, în același timp, contactul social. Pentru tot ceea ce privește cartea veche, biblioteca va fi asemenea unei galerii de artă, satisfăcând nevoia publicului avizat de a vedea originalul, de a-l atinge, de a-l studia.

Digitizarea, *nomina odiosa* pentru unii, panaceu pentru alții,

vine în sprijinul soluționării problemei capacității fizice de depozitare cu care se confruntă bibliotecile contemporane, dar este și o opțiune necesară pentru prezervarea cărților tipărite, în condițiile în care durata maximă de viață a hârtiei pe care se tipărește începând cu jumătatea secolului al XIX-lea este de 70 de ani.

Eco se arată încântat de ideea "mașinilor de imprimat la comandă", adusă în discuție, într-o conferință anterioară, de Jason Epstein (2). Avantaje: o carte imprimată la comandă este o carte în adevăratul sens al cuvântului, singura diferență fiind că este produsă de o mașină și nu de un tipograf; cumpărătorul are posibilitatea de a alege modul de imprimare (de exemplu, dimensiunea caracterelor); există posibilitatea procurării, în orice moment, a unei ediții epuizate sau apărute cu multă vreme în urmă; problema drepturilor de autor este rezolvată.

Dar ce spune Epstein? Epstein se îndoiește că lectura pe ecran, care nu a cucerit încă o piață semnificativă, va deveni modul principal de difuzare a cărților pe suport electronic: *"Perspectiva cea mai probabilă, după mine, este că majoritatea documentelor digitale vor fi imprimate și broșate la cerere, în puncte de vânzare, de către mașini - aflate, actualmente, în stadiul de prototipuri - care, în intervalul câtorva minute, vor produce, la preț scăzut și la bucată, exemplare pe care nu le vom putea deosebi de cărțile produse în mod industrial"*. El consideră că apariția Internet și a posibilității descărcării instantanee

■ Colocviul virtual “Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?” ■

a textelor digitizate reprezintă o revoluție comparabilă cu cea produsă în momentul apariției tiparului. Scriitorii, editorii, publiciștii și creatorii de site-uri Web au, acum, posibilitatea să se asocieze, să-și creeze propriile edituri bazate pe Web și să-și vândă cărțile direct cititorilor. Scăderea rolului intermediarilor dintre scriitori și cititori sau chiar dispariția lor este comparată cu fenomenul laicizării procesului de alfabetizare, produs în secolul al XIV-lea, care, în pofida temerilor contemporanilor, nu a dus la dispariția facultății critice. Se deschide, astfel, datorită modificării lanțului editării, perspectiva creșterii importante a nivelului drepturilor de autor. *“Obstacolele în calea unui viitor digital nu sunt de ordin tehnologic, ci instituțional și emoțional [...]”*, conchide Epstein, visând la reunirea tuturor textelor digitizate într-un catalog unic, universal, de unde acestea să poată fi comandate.

O echipă a Bibliotecii Publice de Informare din Paris, pornind de la experiența propriei instituții, analizează, în conferința *“Babel sau alegerea degustătorului: biblioteca la ora digitalului”* (3), modul în care se transformă misiunile tradiționale ale instituțiilor de lectură publică - selecția, achiziția, prelucrarea, punerea la dispoziție, conservarea și eliminarea documentelor - și cu ce consecințe, în condițiile deschiderii către Internet și ale pătrunderii în forță, în colecțiile bibliotecii, a documentelor electronice. Conferința realizează o sinteză a principalelor mutații petrecute în ultimii ani în

activitatea bibliotecilor, în contextul specific al evoluției BPI.

În domeniul gestionării colecțiilor, principala schimbare produsă de pătrunderea documentelor pe suport digital este mutarea accentului de pe *achiziție* pe *acces*: dacă, în cazul documentelor tradiționale, biblioteca este proprietara obiectelor achiziționate, documentul electronic accesabil în rețea este volatil și dificil de administrat, fiind dependent de suportul tehnic și de caracterul instabil specific surselor de informare din Internet. Principul *coerenței*, care se află în centrul noțiunii de colecție, implică o anumită stabilitate, dificil de asigurat în acest caz.

Asemeni lui Umberto Eco, care pune problema filtrării informațiilor, echipa BPI subliniază că una dintre cele mai dificile probleme cu care se confruntă profesia de bibliotecar este cea a controlării ofertei: cum să controlezi aprioric ceea ce este la dispoziția cititorilor, atunci când le oferi acces liber la Internet? cum să-ți exersezi expertiza profesională, care începe printr-o selecție motivată, calificată și coerentă? cum să împiedici cititorul să se “rătăcească” în oferta supra-abundentă? Este pusă, astfel, în discuție însăși noțiunea tradițională de colecție publică, reprezentând o propunere culturală construită *a priori*. Selecția, chiar atunci când este posibilă - de exemplu, sub forma selecției de site-uri Internet - poate atrage acuzația de atentat asupra libertății de informare: spre deosebire de documentele tradiționale, în cazul cărora restricțiile bugetare și/sau cele de spațiu

justificau necesitatea selecției, în cazul documentelor electronice din Internet, cu acces gratuit și virtuale, aceste argumente nu sunt valabile. În plus: *“Dacă interdicția de a consulta site-uri pornografice este ușor de explicat, refuzul de a permite accesul la servicii de mesagerie [electronică] este mai puțin înțeles de către utilizatori [...]”*. *Biblioteca nu este nici cafenea Internet, nici oficiu poștal!*”. (Câte biblioteci românești care oferă utilizatorilor acces la Internet nu s-au confruntat cu aceste situații?) (4)

Digitizarea deschide perspective fabuloase în domeniul documentelor de patrimoniu - a se vedea, de exemplu, site-ul Gallica (5) al Bibliotecii Naționale a Franței și colecția de documente electronice pusă la dispoziție de Biblioteca Municipală din Lisieux (6) -, dar și în ceea ce privește documentele impropriu conservării și/sau considerate efemere sau fără valoare patrimonială: literatură gri, broșuri, extrase de presă etc. Cum percepe, însă, cititorul, prin intermediul unor ecrane, bogăția colecției digitale a bibliotecii? *“În mod paradoxal, imaterialitatea ofertei, confruntarea cu ecranul sună puțin ca o întoarcere la biblioteca cu acces indirect: un ghișeu la care trebuie să te prezinți pentru a obține cu dificultate o lucrare aflată într-un depozit îndepărtat și inaccesibil”*.

Echipa BPI recunoaște că ar fi absurd să pretindă că resursele electronice pe care Biblioteca Publică de Informare le pune la dispoziție o transformă într-o bibliotecă virtuală, cel puțin în

■ Colocviul virtual "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?" ■

sensul în care se vorbește, de obicei, de "realitate virtuală" (7). "[...] *Preferăm conceptului de bibliotecă virtuală, care se reclamă prea exclusiv de la ideologia tehnologică, un program de bibliotecă online și de ofertă la distanță care plasează utilizatorul și practicile sale în inima problematicii bibliotecii*". Soluția nu este, așadar, dezvoltarea unei biblioteci "virtuale" care să fie simulacrul celei reale - în contexte diferite trebuie gândit diferit -, ci să se țină cont de cititorii aflați la distanță, în toată diversitatea lor, pentru a se încerca să se răspundă așteptărilor acestora printr-o ofertă adecvată și, într-un anumit mod, specifică. Cum poate fi, însă, compensată absența, în acest caz, a bibliotecarului și a cunoștințelor și abilităților acestuia? O posibilă soluție ar fi *partajarea*: așa cum a eliminat paralelismele în catalogare, ea poate duce la eliminarea paralelismelor în selecția documentelor electronice disponibile în Internet. Voința colectivă nu este, însă, singura soluție pentru realizarea unui asemenea proiect. În fața avalanșei de informații, bibliotecarii "*vor trebui să apeleze, din ce în ce mai mult, la <<agenți inteligenți>>, produse tehnologice pure, care nu au trecut niciodată printr-o școală de biblioteconomie*".

Într-un eseu din 1968, Roland Barthes anunța moartea autorului și proclama atotputernicia cititorului, cel care dă semnificație și sens textului. Mai târziu, civilizația ecranului a fost văzută drept principala cauză a unei profeții morți a cititorului și a dispariției

lecturii. Ecranele noului secol și mileniu sunt, însă, purtătoare și de texte - de aici, paradoxul *omni-prezenței scrisului*, a textului, în paralel cu aceste previziuni apocaliptice. Pornind de la acest paradox, Roger Chartier decelează, în conferința *Cititori și lecturi în era textualității electronice* (8), semnele schimbărilor fundamentale care vor marca viitorul cărții și al lecturii. În opinia lui Chartier, cartea electronică va declanșa o revoluție similară celei produse în secolul al IV-lea de apariția codexului ca formă a cărții, chiar dacă este foarte probabil ca, în deceniile următoare, cele două forme - cea tradițională, de codex și cartea electronică - și cele trei modalități de imprimare și comunicare a textelor - scrierea de mână, tipărirea, textualitatea electronică - să coexiste.

Alături de o revoluție a *suportului scrierii*, revoluția textului electronic înseamnă și o revoluție a *tehnicilor de producere și de reproducere a textelor*, dar și o revoluție a *practicilor de lectură*. Formele au efect asupra sensului: cartea electronică organizează într-o manieră nouă relația dintre demonstrații și sursele lor, modalitățile de argumentare și criteriile de probare. Hypertextul și hyperlectura permit autorului să-și dezvolte argumentația conform unei logici deschise și relaționale și nu neapărat uneia lineare și deductive, iar cititorului îi pun la dispoziție accesul direct la documentele (sub formă de text, imagine, sunet etc.) care sunt obiectele sau instrumentele cercetării. În această lume textuală

fără frontiere, noțiunea esențială devine cea de *legătură*, gândită ca operația de punere în relație a unităților textuale "decupate" de lectură. Chartier avertizează însă că, așa cum ne arată îndelungata istorie a lecturii, mutațiile petrecute în practici sunt, de cele mai multe ori, mai lente decât evoluția tehnicilor. Există decalaje mari între prezența obsedantă a semnelor revoluției tehnologice și realitatea practicilor de lectură, care nu exploatează decât parțial, într-o proporție foarte mică, posibilitățile oferite de mediul digital.

În copilăria erei digitale, căutându-și locul, bibliotecile încearcă o dublă anxietate. Pe de o parte, au de înfruntat tradițională teamă a *pierderii* sau a *lipsei*, care a dat naștere idealului Bibliotecii Universale, niciodată atins și intrat de multă vreme în zodia utopiei; pe de altă parte, trebuie să evite pericolul *excesului* (proliferarea poate deveni haos, iar abundența - obstacol în calea cunoașterii), dezvoltând instrumente capabile să trieze, să claseze și să ierarhizeze.

Cu privire la viitorul bibliotecii, Chartier subliniază două idei importante. Digitizarea textelor produse înaintea erei electronice nu este echivalentă cu uitarea sau cu distrugerea suporturilor vechi, colecționarea, protejarea, evidența și punerea la dispoziție a obiectelor scrise ale trecutului fiind, poate, mai mult ca niciodată, una dintre sarcinile esențiale ale bibliotecii. De asemenea, biblioteca trebuie să joace un rol esențial în formarea utilizatorilor pentru folosirea

■ Colocviul virtual "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?" ■

instrumentelor și tehnicilor capabile să asigure, chiar și celor mai puțin experți dintre ei, stăpânirea noilor forme ale scrisului.

În *Ce ne-a învățat Internet-ul despre adevărata natură a cărții* (9), Roberto Casati începe prin a pune față în față procesul de publicare tradițional cu cel bazat pe Web, îl citează pe... Eco pentru a-și susține ideile privind modul de evaluare a conținuturilor disponibile online - deși, uneori, prin distanțare de punctul de vedere al acestuia - și ajunge la concluzia că "problema transformării cărților nu se va pune, deoarece cei doi poli conceptuali care constituie cartea fizică și cartea imaterială (imaterialitate de care se apropie evanescența sa încarnare digitală) pot coexista perfect într-un produs dual".

Pornind de la observația că "autorii de articole științifice sunt obosiți de filtrele private sau instituționale" (editori, comitete de lectură etc.), principalul lor scop fiind ca articolele lor să fie citite și să stimuleze un feedback al cititorului specializat - ceea ce este echivalent cu accesul nerestrictiv și gratuit la aceste texte -, Casati arată că Internet-ul face posibilă îndeplinirea acestui țel. Rețeaua facilitează o evaluare reală și permanentă a conținutului articolelor, evaluare efectuată nu de intermediari privați sau instituționali, ci de "consumatorii" înșiși.

Fiecare dintre cele trei modele de evaluare aduse în discuție sunt descrise cu avantajele și dezavantajele specifice. Numărul de accesări ("vizite") ale unei pagini pare a nu fi un indicator

fiabil. Domeniul produselor culturale este, în mod tradițional, refractar față de criteriile cantitative de evaluare (10). În plus, accesarea unei pagini Web nu este același lucru cu citirea conținutului ei. Soluția ar fi stimularea unui feedback responsabil al utilizatorilor, lucru foarte dificil, cel puțin deocamdată. Existența unor *legături* (link-uri) către site arată cât de apreciat este conținutul site-ului respectiv. Sfatul expertului, susținut cu îndârjire de Eco ("Nu există un instrument care să ne învețe cum să selectăm informațiile. Nu știm cum să definim diferența dintre site-urile serioase și insanităși. [...] Până acum, bisericile și instituțiile științifice aveau funcția să filtreze și să reorganizeze cunoștințele și informațiile. Acești intermediari îmi restrâng libertatea intelectuală, dar garantează faptul că esențialul a fost filtrat de comunitate. [...] Insist asupra rolului unui filtru exterior rețelei, pe care comunitatea să-l aplice școlii, cărților sau revistelor"), nu este un model agreeat de Casati, care îl compară cu... economia planificată. Concluzia este că "Web-ul și economia legăturii hypertext fac explicită natura conținuturilor culturale. Pe Web, conținuturile devin ceea ce sunt, adică entități abstracte, dificil de încorsetat în dreptul de reproducere. Aceasta decurge din capacitățile specifice ale evaluării bazate pe feedback. [...] Vom plăti pentru aspectele fizice ale cărții și vom face să circule libere aspectele imateriale" (11).

Asemeni lui Roger Chartier,

autorul scoate în evidență specificul diferit al conținutului electronic. În decursul secolelor, în jurul cărții s-au cristalizat norme și reguli sociale probate, care o protejează. Cartea este un obiect de schimb interuman, de comunicare. Nu știm, încă, în ce mod să înlocuim practicile sociale care fac parte din mediul cărții. Cartea electronică este, în fapt, un produs hibrid, aflat la jumătatea drumului dintre carte și calculatorul portabil. "În consecință, cartea pe hârtie va rezista, îndeplinind o anumită funcție: cultura este un fenomen foarte complex, care nu este legat numai de mijloace de transmitere, ci și de practici sociale. Și să încerci să subordonezi metaforei cărții conținutul electronic înseamnă să nu profiți de oportunitățile multiple pe care acesta îl oferă".

Propunând teorii incitante, având puncte de vedere deseori divergente asupra aceluiași subiect, exercitându-și dreptul - dar îndeplinindu-și și obligația intelectuală - de a se pronunța asupra problemicii lecturii și scrierii în era digitală, personalitățile care au conferențiat în cadrul acestui colocviu (12) ne oferă o paletă largă a opțiunilor și evoluțiilor potențiale. Sinteza de aici, departe de a oferi o imagine suficient de clară a bogăției de idei care poate fi regăsită în textele conferințelor, nu trebuie privită decât ca o invitație la lectură. O lectură pe care, pentru a vă situa pe deplin în atmosfera colocviului, o puteți face atât tradițional, cât și folosind un format de carte electronică.

■ Colocviul virtual "Ecrane și rețele: spre o transformare a raportului cu scrierea?" ■

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

1. Umberto Eco, *Auteurs et autorité*. [Dialog cu Gloria Origgi]. (28 februarie-14 martie 2002).

http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=11

2. Jason Epstein, *Lire: le futur digital*. (31 decembrie 2001-14 ianuarie 2002). http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=13

3. Bibliotheque Publique d'Information, *Babel ou le choix du caviste: la bibliotheque a l'heure du numérique*. 14-31 ianuarie 2002. http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=17

4. Referitor la acest subiect, a se vedea *Manifestul IFLA privind Internet* (<http://www.ifla.org/III/misc/im-f.htm>)

5. <http://gallica.bnf.fr>

6. <http://www.bmlisieux.com>

7. Dicționarul online de biblioteconomie și știința informării (ODLIS - <http://www.wcsu.ctstateu.edu/library/odlis.html>) atrage atenția asupra aceleiași posibile contaminări semantice. Astfel, biblioteca virtuală este delimitată ca "O <<biblioteca fără ziduri>>, în care colecțiile nu sunt accesibile pe hârtie, microformate sau în orice altă formă tangibilă, ci în format digital. [...] Termenul <<biblioteca digitală>> este mult mai adecvat, deoarece termenul <<virtual>> (împrumutat din <<realitate virtuală>>) sugerează că experiența utilizării unei asemenea biblioteci nu este același lucru cu aceea <<reală>>, când, de fapt, experiența citirii sau vizualizării unui document pe un ecran de calculator poate fi diferită din punct de vedere calitativ de citirea aceleiași publicații în formă tipărită,

dar conținutul informațional este același, indiferent de format". Biblioteca digitală: "O bibliotecă în care o proporție semnificativă a resurselor este disponibilă în format citibil de către mașină [...]".

8. Roger Chartier, *Lecteurs et lectures à l'âge de la textualité électronique*. 15-31 octombrie 2001. http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=5

9. Roberto Casati, *Ce que l'Internet nous a appris sur la vraie nature du livre*. (31 octombrie-14 noiembrie 2001). http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=6

10. Rezervă firească - să ne gândim doar la tonele de hârtie vândute la noi, după revoluție, cu eticheta "best seller", în comparație cu vânzările înregistrate, de exemplu, de reeditările operelor clasice literaturii române.

11. Stevan Harnad, în *Lecture et écriture scientifique << dans le ciel >>: une anomalie post-gutenbergienne et comment la résoudre* (http://www.text-e.org/conf/index.cfm?ConfText_ID=7), merge mai departe și formulează o "propunere subversivă" pentru eliberarea textelor cu caracter științific și, implicit, a autorilor lor de sub "tirania" editorilor.

12. Pe lângă Stevan Harnad, a cărui lucrare am menționat-o mai sus, au mai conferențiat: Bruno Patino - *Transmettre, réagir, se souvenir: le journalisme sur Internet*; Theodore Zeldin - *Le futur de l'Internet*; Dan Sperber - *Vers une lecture sans écriture?*; Stephana Broadbent și Francesco Cara - *Les nouvelles architectures de l'information*.

Publicații disponibile

Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării, 2 vol. (410 + 426 p.), preț: 450.000 lei

Ghid de resurse Internet pentru biblioteci și bibliotecari, preț: 80.000 lei

Studii de biblioteconomie, preț: 120.000 lei

Ghid de informatizare a bibliotecilor mici și mijlocii, preț: 65.000 lei

Tezaur bazat pe CZU (clasele: 02, 1, 2, 57/59, 8) - 5 volume, preț: 295.000 lei / setul

Tezaur bazat pe CZU (clasele 634/635), 1 volum, preț: 80.000 lei

Tezaur bazat pe CZU (clasele 793/799), 1 volum, preț: 100.000 lei

Metodologia de aplicare a normelor ISBD(S), preț: 50.000 lei

Dicționar de biblioteconomie și știința informării: englez-român;

Dicționar de biblioteconomie și știința informării: român-englez, preț: 130.000 lei

Cele două dicționare se vând împreună.